

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de
Homoetsestraat te Homoet, gemeente
Overbetuwe (Gld)**

K.A. Hebinck & E.M. ten Broeke

ARC-Rapporten 2010-75

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Homoetsestraat te Homoet, gemeente
Overbetuwe (Gld)

ARC-Rapporten 2010-75
ARC-Projectcode 2010/014

Tekst
K.A. Hebinck & E.M. ten Broeke
Afbeeldingen
E.M. ten Broeke
Redactie
A.J. Wullink

Beheer en plaats van documentatie
Archaeological Research & Consultancy

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Homoet, Homoetsestraat 35
Projectcode	2010/014
CIS-code	38822
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Doetinchem, ir. E.M. ten Broeke
Contact	0314-365150, tenbroeke@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Overbetuwe, dhr. M. Kocken, beleidsadviseur archeologie
Contact	0481-362137, m.kocken@overbetuwe.nl
Toetsing	Gemeente Overbetuwe, dhr. M. Kocken, beleidsadviseur archeologie
Contact	0481-362137, m.kocken@overbetuwe.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Homoetsestraat 35
Plaats	Homoet
Gemeente	Overbetuwe
Provincie	Gelderland
Kaartblad	40A
RD-coördinaten	N: 182335/438985 O: 182406/438928 Z: 182357/438861 W: 182290/438932
Oppervlakte	circa 8.000 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Echteld, oever- op beddingafzettingen.
Geomorfologie	Rivierkom en oeverwalachtige vlakte (2M22).
Bodem	Kalkloze poldervaaggronden, zavel en lichte klei (Rn67C) en zware klei (Rn47C).
Historische situatie	De noordhoek van het plangebied was in het begin van de 19de al bebouwd met een boerderij genaamd 'De Adelhof'. De ligging van deze boerderij komt overeen met de ligging van de huidige, meest noordoostelijk gelegen schuur. De overige bebouwing binnen het boerenerf dateert van na de Tweede Wereldoorlog. Het overige deel van het plangebied is altijd in agrarisch gebruik gebleven.
Archeologische verwachting	Hoge verwachting voor resten vanaf het Laat-Neolithicum door de ligging op de beddinggordel van Homoet-Kamp.

Legenda

Onderzoekslocatie

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Doetinchem heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Homoetsestraat 35 te Homoet (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen herontwikkeling van de locatie. In het plangebied zullen de huidige agrarische opstallen op het boerenerf, gelegen aan de Homoetsestraat 35, worden gesloopt, afgezien van de bedrijfswoning. Vervolgens zal nieuwbouw van een woning met een bijgebouw worden gerealiseerd ter plaatse van het agrarische perceel gelegen tussen het boerenerf aan de Homoetsestraat 35 en het woonerf gelegen aan de Homoetsestraat 33. Ter plaatse van de toekomstige bebouwing zal, bij de aanleg van een standaard fundering, de bodem tot een diepte van circa 1 m –mv worden afgegraven (bouwput). Door de geplande ingrepen kunnen mogelijk archeologische waarden worden bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 14 januari 2010 door ir. E.M. ten Broeke van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

Begin januari 2010 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de verzamelde aardwetenschappelijke gegevens blijkt dat het plangebied op een stroomrug van de Homoet-Kamp stroomgordel ligt. De Homoet-Kamp stroomgordel was actief van 2430 tot 1460 voor Chr. (tussen de 4440 en 3470 jaar geleden). Vanaf het Laat-Neolithicum zullen de gevormde, hoger gelegen stroomruggen geschikt zijn geweest voor bewoning. Hierdoor kunnen in het plangebied archeologische resten worden aangetroffen, daterend vanaf het Laat-Neolithicum. De kans op het voorkomen van archeologische resten vanaf het Laat-Neolithicum wordt hoog geacht. De archeologische laag wordt verwacht in de top van de stroomgordelafzettingen, behorende tot de Homoet-Kamp stroomgordel. De noordwestelijke helft van het plangebied is bebouwd met een bedrijfswoning, een viertal schuren

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Ten Broeke, E.M., 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Homoetsestraat 35 te Homoet in de gemeente Overbetuwe*, Econsultancy Rapport 09126282 (conceptversie).

en een silo. Tijdens de aanleg van de huidige bebouwing (graven bouwputten ten behoeve van de aanleg van funderingen/mestkelders/ betonvloeren) is waarschijnlijk (een deel van) het oorspronkelijke bodemprofiel verstoord is geraakt. Hierdoor zijn mogelijk in het verleden eventueel aanwezige archeologische resten of sporen verstoord geraakt. De terreindelen direct rondom de bebouwing zijn voorzien van een beton- klinker- of tegelverharding. In welke mate het oorspronkelijke bodemprofiel verstoord is geraakt tijdens het aanleggen van deze verhardingen is, op basis van de huidige informatie, moeilijk in te schatten. Mogelijk is een deel van het bodemprofiel afgegraven. De verhardingen kunnen echter ook direct op het oorspronkelijke bodemprofiel zijn aangelegd. Het overige deel van het boerenerf is onverhard en is braakliggend of in gebruik als groenstrook/tuin. De zuidoostelijke helft van het plangebied is in gebruik als weiland. Hier mag verwacht worden dat de bodem, afgezien van de bouwvoor, minimaal verstoord is.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. De boringen zijn, rekening houdend met de huidige bebouwing binnen de noordwestelijke helft van het plangebied, geplaatst in een verspringend grid van 40×50 m. De positie van de boringen is bepaald met behulp van GPS. De maaiveldhoogte is bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). In totaal zijn er 8 boringen geplaatst tot een diepte van ten minste 160 cm –mv. Voor het boren is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 10 cm. De bodemopbouw is beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). Het opgeboorde materiaal is in het veld doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. Door het gebruik van het plangebied (boerenerf met tuin en weiland) is er geen oppervlaktekartering uitgevoerd .

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In de boringen is aan de top een matig siltig tot matig zandig kleipakket aangetroffen met een dikte tussen de 80 en 155 cm, liggend op een pakket van zwak grindig, matig grof tot zeer grof zand. Ter plaatse van de boringen 2–5, 7 en 8 is sprake van een dunne overgangslaag van sterk zandige klei. Met name ter plaatse van het weiland is de top van het bodemprofiel zwak humeus, waarin de bouwvoor (Ap-horizont) is gevormd. Afgezien van boring 8 is tot een diepte van minimaal 40 cm en maximaal 90 cm –mv antropogene bijmengingen van recent (sporen) puin en/of baksteen waargenomen. Ter plaatse van boring 1 bevat de bovengrond eveneens kolengruis. Vanaf een diepte van gemiddeld 60 cm –mv bevat het kleipakket in toenemende mate roest- en mangaanvlekken. Hier begint de zogenaamde gley-zone (Cg-horizont), de zone waarbinnen de grondwaterspiegel fluctueert.

De zwak grindige, matig grove tot zeer grove zanden betreffen beddingafzettingen van de Homoet-Kamp stroomgordel. Het hier bovenop liggende matig siltige tot matige zandige kleipakket betreffen oeverafzettingen. Dit kleipakket is kalkloos. In sommige boringen is de bovengrond kalkarm of kalkrijk (boring 1), maar zal zeer waarschijnlijk zijn veroorzaakt door de antropogene bijmengingen van puin en baksteen. Het bodemprofiel betreft dan ook een kalkloze poldervaaggrond, zoals aangeven op de Bodemkaart van Nederland.

3 Archeologische resten en indicatoren

In het bovenste deel van het kleipakket zijn, naast de antropogene bijmengingen van puin en baksteen, in de boringen 2 en 3 enkele fragmenten fijn verdeeld houtskool waargenomen in het opgeboorde materiaal. Daarnaast zijn in de boringen 1, 6 en 8 op een diepte van gemiddeld 80 cm -mv geelgroen gekleurde vlekken waargenomen, welke kenmerkend zijn voor fosfaatvlekken. Tegelijkertijd zijn in de boringen 1 en 6, boven de laag waar de fosfaatvlekken zijn waargenomen, zijn enkele aardewerkfragmenten een brokje bouwmetaal aangetroffen. Deze zijn gedetermineerd en, indien mogelijk, gedateerd door mevrouw drs. K. Bosma (ARC bv). Ter plaatse van boring 1 betreft het een fragment industrieel keramiek en een brokje bouwmetaal daterend uit de 2e helft 18de of 19de eeuw (Nieuwe Tijd). Ter plaatse van boring 6 betreft het twee fragmenten roodbakend geglazuurd aardewerk, eveneens daterend uit de 18e of 19e eeuw. Zeer waarschijnlijk zijn deze resten te relateren aan de vroege bewoning van het boeren erf 'De Adelhof', zoals vermeld in het bureauonderzoek, en vertegenwoordigt mogelijk een oude cultuurlaag.

4 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt het plangebied op een stroomrug van de Homoet-Kamp stroomgordel, die actief was van 2430 tot 1460 voor Chr. (tussen de 4440 en 3470 jaar geleden). Deze stroomgordel is vanaf het Laat-Neolithicum geschikt geweest voor bewoning en heeft dan ook een hoge trefkans voor archeologica vanaf deze periode. Deze hoge trefkans wordt bevestigd door verschillende monumentterrein en waarnemingen in de omgeving. Het noordwestelijk deel van het plangebied is in ieder geval vanaf het begin van de 19de eeuw bebouwd met een boerderij genaamd 'De Adelhof'. Dit boerenerf is in de loop van de 2de helft van de 20e eeuw verder uitgebreid. Het overige deel van het plangebied is altijd in agrarisch gebruik gebleven. Uit het verkennend inventariserend booronderzoek blijkt dat binnen het grootste deel van het plangebied intacte oeverafzettingen van de stroomgordel van Homoet-Kamp aanwezig zijn. De hoge trefkans op archeologische resten en/of sporen blijft dan ook gelden. De top van het beddingzand ligt op een diepte van 80 tot 155 cm –mv. In de top van de oeverafzettingen zijn, vooral binnen het huidige erf, archeologische indicatoren waargenomen in de vorm van fijn verdeeld houtskool en fosfaatvlekken. Daarnaast zijn enkele aardewerkfragmenten aangetroffen, die niet ouder zijn dan 2e helft 18de of 19de eeuw (Nieuwe Tijd) en waarschijnlijk te relateren zijn aan de vroege bewoning van het boerenerf 'De Adelhof'. Het terreindeel waar de archeologische resten en indicatoren zijn aangetroffen/waargenomen komt grotendeels overeen met het terreindeel dat op de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Overbetuwe is aangeduid als een oude woongrond en/of pol. Ook binnen het overige deel van het plangebied kunnen in de top van de oeverafzettingen nog archeologische resten en/of sporen aanwezig zijn.

5 Aanbeveling

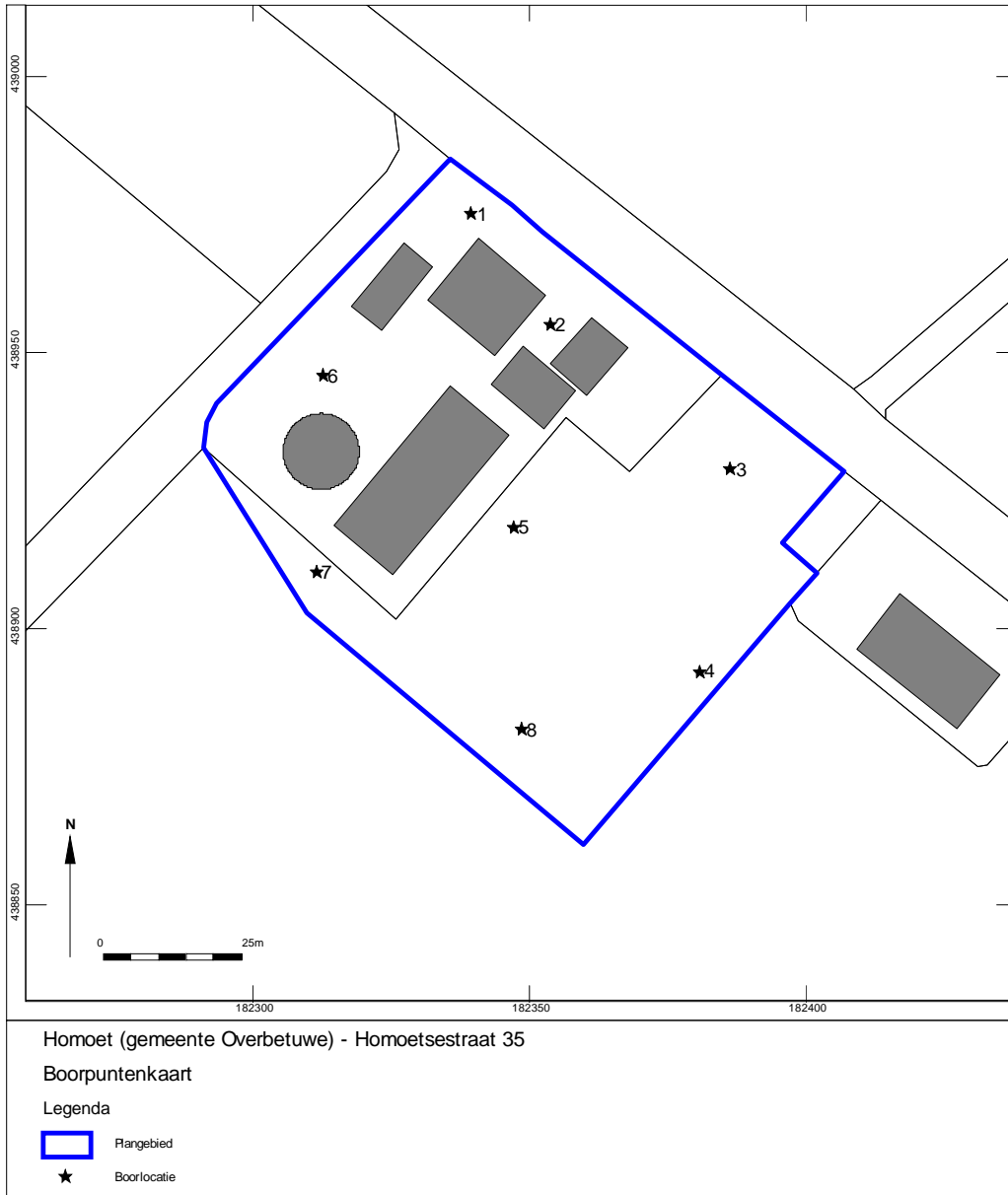
Uit het inventariserend veldonderzoek blijkt de bodemopbouw binnen het grootste deel van het plangebied intact is, waardoor er nog archeologische resten en/of sporen aanwezig kunnen zijn. Bovendien is er in het noordwestelijk deel van het plangebied een oude woongrond aangetroffen. Archeologisch vervolgonderzoek binnen het plangebied zal dan ook noodzakelijk zijn. Geadviseerd wordt om het vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek (IVO-P). Voor het proefsleuvenonderzoek is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk dat voor aanvang de werkzaamheden moet worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Overbetuwe. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of dit vervolgonderzoek daadwerkelijk dient plaats te vinden. Ook bepalen zij de aard en omvang van het vervolgonderzoek.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

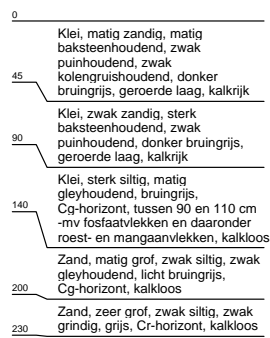
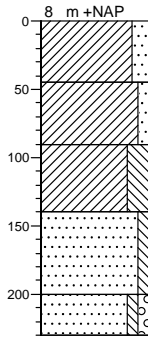

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: E.M. ten Broeke.

Bijlage 1 Boorprofielen

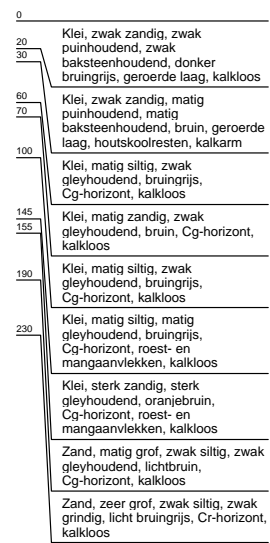
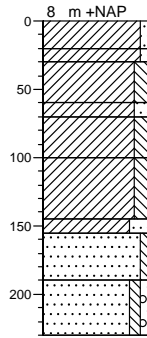
Boring: 1

X: 182339
Y: 438975

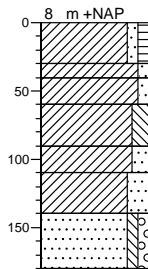
Boring: 2

X: 182354
Y: 438955

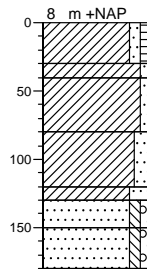
Boring: 3

X: 182386
Y: 438929

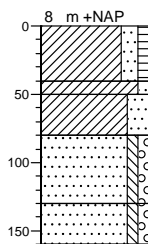
Boring: 4

X: 182381
Y: 438892

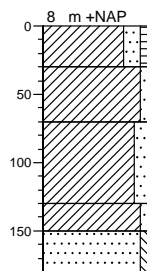
Boring: 5

X: 182347
Y: 438919

Boring: 6

X: 182312
Y: 438946

Oprachtgever: LTO Noord Advies

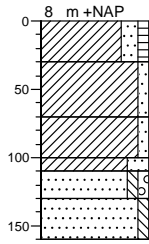
Locatie: Homoetsestraat 35 te Homoet

getekend volgens NEN 5104

Bijlage 1 Boorprofielen

Boring: 7

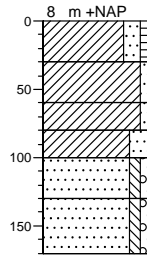
X: 182311
Y: 438910

0	Klei, matig zandig, zwak humeus, zwak wortelhoudend, donker bruingrijs, Ap-horizont, bouwvoor, kalkloos
30	
70	Klei, zwak zandig, matig puinhoudend, sporen baksteen, donkerbruin, geroerde laag
100	Klei, zwak zandig, matig gleyhoudend, bruingrijs, Cg-horizont, roest- en mangaanvlekken, kalkloos
110	
130	Klei, sterk zandig, matig gleyhoudend, bruingrijs, Cg-horizont, roest- en mangaanvlekken, kalkloos
160	
	Zand, zeer grof, zwak siltig, zwak grindig, zwak gleyhoudend, licht bruingrijs, Cg-horizont, kalkloos
	Zand, matig grof, zwak siltig, grijs, Cr-horizont, kalkloos

Boring: 8

X: 182348
Y: 438882

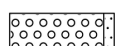

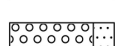
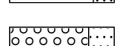
0	Klei, matig zandig, zwak humeus, zwak wortelhoudend, donkerbruin, Ap-horizont, bouwvoor, kalkloos
30	
60	Klei, zwak zandig, donkerbruin, C-horizont, kalkloos
80	Klei, zwak zandig, matig gleyhoudend, bruingrijs, Cg-horizont, enkele fosfaatvlekken op 80 cm -mv, roest- en mangaanvlekken, kalkloos
100	
130	Klei, sterk zandig, zwak gleyhoudend, bruin, Cg-horizont, kalkloos
170	Zand, zeer grof, zwak siltig, zwak grindig, zwak gleyhoudend, licht bruingrijs, Cg-horizont, kalkloos
	Zand, zeer grof, zwak siltig, zwak grindig, grijsbruin, Cr-horizont, kalkloos

Oprachtgever: LTO Noord Advies
Locatie: Homoetsestraat 35 te Homoet

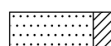
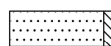
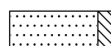
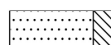
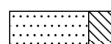
getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

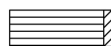
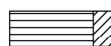
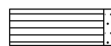
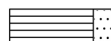
grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

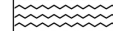
p.i.d.-waarde

	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

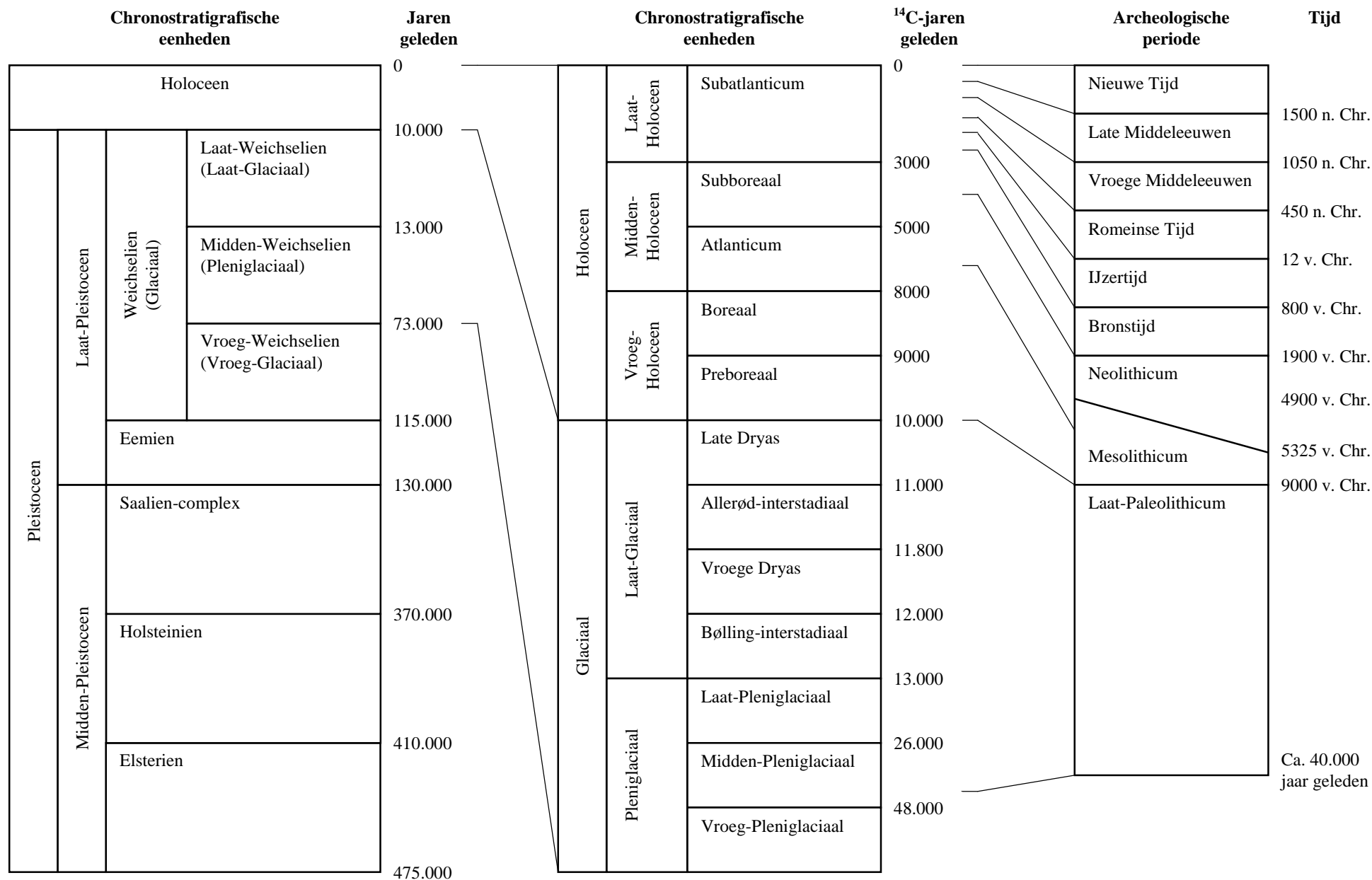
monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand (tijdens veldwerk)
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.